

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079-и
назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва
ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар
мавзуи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии
ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи
иختисоси 5.6.2. – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ**

Дар рисолаи илмӣ худ Зафарзода Насима Зафаршо ба масъалаи
мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии ҷомеа
таваҷҷуҳ зоҳир намуда, нақши ҳокимияти сиёсӣ ва ҳокимияти давлатиро
дар ташаккули институтҳои сиёсӣ бузург арзёбӣ намудааст. Аз нигоҳи
илмӣ назариявӣ таҳлил ва таҳқиқ намудани мақом ва нақши ҳокимият дар
раванди ҳаёти сиёсии ҷомеа яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб рафта, олимону
муҳаққиқон паҳлуҳои гуногуни ҳокимиятро мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор
дода, ҷойгоҳи онро дар рушди тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа муҳим арзёбӣ
намудаанд. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий-Пешвои миллат, Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанронҳои худ ва
ҳам дар асарҳои худ мақом ва нақши ҳокимиятро дар ташаккули ниҳодҳои
демократӣ, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва пайдории сулҳу субот дар давлат ва ҷомеа
муҳим арзёбӣ менамоянд.

Ҳокимият ифодакунандаи қудратест, ки аз он пешрафти тамоми
ҷабҳаҳои ҳаёти ҷомеа вобаста мебошад. Дар амалӣ гардидани ҳадафҳои
сиёсӣ иҷтимоӣ ва иқтисодӣ фарҳангии ҷомеа ҳокимияти сиёсӣ нақши
калидӣ мебозад. Ҳокимияти сиёсӣ ҳамчун системаи муносибатҳо байни давлат

ва ҷомеа буда, пойдоории давлат ва танзими муносибатҳои ҷамъиятиро дар раванди ҳаёти сиёсӣ таъмин менамояд. Ҳокимият дар раванди ҳаёти сиёсӣ дар фазои ҳолӣ ба вучуд наомада, онро талаботу манфиатҳои ҷомеа ба миён оварда, ҳамчун неруи муттаҳидкунанда, созанда ва танзимкунандаи муносибатҳо амал менамояд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия «Асосҳои илмию назариявӣ ва амалии ҳокимият дар раванди ҳаёти сиёсии ҷомеа»-ро дар худ фаро гирифта, дар зербоби якуми боби аввали диссертатсия бевосита ба таҳлилу таҳқиқи ҷанбаҳои назариявӣю методологии ҳокимият бахшида шуда, дар заминаи таҳлил намудани адабиёти илмӣ паҳлуҳои гуногуни ҳокимияти сиёсӣ муайян карда шудаанд. Дар зербоби дуюм навъҳо ва хусусиятҳои ҳокимият мавриди таҳлил ва таҳқиқ қарор гирифтааст. Муаллиф бештар ба ҳокимияти сиёсӣ ва ҳокимияти давлатӣ таваҷҷуҳ зоҳир намуда, ҳокимиятро неруи тақондиҳандаи тамоми ҷабҳаҳои ҳаёти ҷомеа ба самти инкишоф арзёбӣ намудааст (С.18-19).

Боби дуюми диссертатсия «Тақсимои ҳокимият омили муҳим дар системаи сиёсии демократӣ»-ро дарбар гирифта, ба таҳқиқи мақом ва нақши ҳокимият ҳамчун падидаи муҳимми сиёсӣ дар раванди ҳаёти ҷомеа бахшида шуда, мақом ва нақши ҳокимият дар ташаккул ва инкишофёбии институтҳои сиёсӣ барҷаста арзёбӣ мегардад. Вазифаи асосии ҳокимият ин таъсири мусбат расонидан ба ҳолати бӯҳронии ҳаёти иқтисодию иҷтимоӣ, сиёсӣю фарҳангӣ ва мусоидат намудан дар сафарбар сохтани тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа ба самти муайяни инкишоф мебошад. Инчунин муаллиф дар боби мазкур масъалаи тақсимои ҳокимият ва самаранокии онро дар системаи сиёсии демократӣ мавриди таҳлил ва таҳқиқ қарор додааст. Принципи «тақсимои ҳокимият» дар самаранокии фаъолияти ҳокимият мусоидат намуда, дар ташаккулу инкишоф додани институтҳои демократӣ нақши муҳим мебозад (С.25-26).

Боби сеюми диссертатсия «Ҳокимият унсури муҳим дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон»-ро дар худ фаро гирифта, ҳокимият унсури муҳим дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон доништа мешавад. Мақом ва нақши ҳокимият аз нигоҳи муҳаққиқони олам дар ташаккул ва инкишофёбии институтҳои демократӣ барҷаста арзёбӣ мегардад. Ҳокимият ҳам мавҷудияти институтҳои сиёсиро нигоҳ медорад ва ҳам дар хусусияти демократӣ пайдо намудани онҳо метавонад, мусоидат намояд. Баъд аз пошхӯрдани Иттиҳоди Шуравӣ ва соҳибистиклол гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои ҷамъиятӣ ба кулӣ тағйир ёфта, дигаргуниҳои азим дар соҳаҳои мухталифи ҳаёти ҷамъиятӣ, аз ҷумла, сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ ба вуҷуд омада, раванди идоранамоӣ ба кулӣ тағйир пазируфт. Мақоми ҳокимият дар раванди демократикунонии ҳаёти сиёсии ҷомеа барҷаста буда, ҳокимияти сиёсӣ ва ҳокимияти давлатӣ дар демократикунонии институтҳои сиёсӣ нақши муҳим мебозанд (С. 31-32).

Дар маҷмӯъ мазмун, мундариҷа ва муҳтавои автореферати диссертатсия пахлуҳои асосии таҳқиқоти мазкурро ифода менамоянд. Дар раванди таҳқиқи мавзӯ муаллиф кӯшиш намудааст, ки пахлуҳои гуногуни мавзӯро аз нигоҳи илмӣ назариявӣ таҳлил намояд ва дар заминаи усулҳои мушаххас навгонии таҳқиқотро пешниҳод созад.

Тақриз ба автореферат мусбат буда, хуб мешуд, ки муаллиф андешаҳои олимони ватанро бештар мавриди таҳлил қарор медод.

Ҳамин тариқ, муаллиф дар раванди таҳлилу таҳқиқи мавзӯи мазкур барои расидан ба ҳадафҳои дар пешгузошта кӯшиши зиёд намуда, тавонистааст ба он мақсаду вазифае, ки дар назди худ гузоштааст, муваффақ гардад. Диссертатсияи Зафарзода Насима Зафаршо дар мавзӯи «Мақом ва нақши ҳокимият дар раванди демократикунонии ҷомеа» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ таҳқиқоти илмӣ мукамал ва анҷомёфта ба шумор рафта, ба талаботи муқаррарнамудаи

Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва барои ҳимоя тавсия дода мешавад.

Муқарриз:

Мудирӣ кафедраи сиёсатшиносӣ
ва робита бо ҷомеаи Академияи
идоракунии давлатии назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон номзади
илмҳои сиёсӣ, дотсент

 Музафарзода Ф.

Имзои Музафарзода Ф. – ро тасдиқ менамоям
сардори раёсати кадрҳо, коргузори ва корҳои
махсуси Академияи идоракунии давлатии
назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Насурдинзода А.Н.

13.03.2026

Суроғаи муассисаи пешбар:
734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, ноҳияи Исмоили
Сомонӣ, куч. Саид Носир 33
[www:apa.tj](http://www.apa.tj)